

HISTORIER FRA RISSKOV

Børnehjemmet

SØLYST

på Ndr. Strandvej

Udsendt af Grundejerforeningen Vejlbj Fed foråret 2016

SØLYST - DEN HVIDE VILLA PÅ NDR. STRANDVEJ

Det er en stor gammel grosserer-villa fra 30-erne beliggende på Ndr. Strandvej i Risskov. Sølyst står der på den hvide facade.

Indenfor er det nu ikke cigarrøg og tunge lædermøbler, der møder en, men børneportrætter i reolen side om side med bøger og Anders And-blade. Her er sorte sofaer ved et tv og blå syverstole om spisebordet, hvor lilla roser lyser op i en glasvase.

I køkkenet ud mod den store have er der økologisk mælk i køleskabet, ost og pålæg, og på køkkenbordet ligger brød og venter på at blive skåret i skiver.

Aftenens menu står på hamburgerryg og hotwings, grøntsager og salat.

I børneværelserne i huset bliver der tegnet, læst lektier eller fundet

fodboldstøvler frem til dagens træning. Og i haven står fodboldmål og trampolin.

Det her er et hjem for børn – og et hjem for mange børn, siden Dansk Røde Kors i 1954 oprettede Sølyst Børnehjem.

Sølyst er i dag en af tre miniinstitutioner under Aarhus kommune, stedet er normeret til 10 børn i alderen 0 til 18 år, og i øjeblikket har 11 børn i alderen fra syv til atten år deres adresse her.

De er omsorgssvigtede børn med forældre, der ikke kan magte dem, måske fordi de er psykisk syge eller på anden måde socialt svage.

Omkring børnene er 8 pædagoger, en leder og en husassistent. Deres opgave er at skabe et så normalt hjem for børnene som muligt, selv om det vil være et hjem, der er anderledes

end de hjem, de fleste børn har.

Deres vigtigste opgave er at gøre børnene selvstændige og selvhjulpne, så de kan klare sig, når de som 18-årige skal flytte fra Sølyst. Børnene får et fast beløb i lommepenge og tøjpenge. De hjælper til i huset, værelserne skal gøres rent, der skal hjælpes med at lave mad, smøres madpakker osv. - alle de pligter og opgaver børn også har i alle andre hjem.

For de voksne på Sølyst handler det også om at fastholde børnenes relationer til forældre og søskende, og trods en måske broget tid med forældrene – er børnene meget loyale mod dem.

Alle børnene har kontakt til deres forældre og familie - og en god kontakt, og forældrene er velkomne til at komme og spise med eller putte børnene. Og børnene kommer typisk hjem hver 2. eller 3. weekend.

Til de faste traditioner omkring fastelavn, jul, julebanko, sommerfest, grillfest er forældre og søskende og anden familie også inviteret med, og erfaringen er, at de gerne kommer.

Sølyst har hovedansvaret for kontakten til skolen, men arbejder også sammen med forældrene i skole-hjem-samarbejdet, og omkring børnenes videre uddannelsesforløb.

SØLYST

Nogle af børnene går videre til gymnasiet, andre har taget en håndværkeruddannelse.

Sølyst nyder godt af stor velvilighed og donationer fra en række fonde, foreninger og forretningsdrivende.

Derfor har børn og pædagoger i år været på skitur i Norge, og til sommer går turen til Rhodos.

Faktisk oplever Sølyst stigende velvilje fra mange sider til at hjælpe børnene til gode oplevelser.

En af pædagogerne på Sølyst er Kurt, der har været i huset i 18 år. Det betyder meget for ham at kunne have en langvarig kontakt til børnene, at give dem en form for stabilitet, og dermed bliver børnene også en slags familie for ham.

Han oplever, at der i dag er en anden type børn på Sølyst end tidligere, hvor børnene var mere behandlingskrævende. Og en overgang var der mange grønlandske børn.

Et arbejde på Sølyst betyder skæve arbejdstider f.eks. med vagter et døgn ad gangen eller aftenvagt, så man bliver en integreret del af børnenes liv døgnet rundt.

17-årige Charlotte har boet på Sølyst i næsten ni år

-Jeg flyttede hertil som ni-årig med min storesøster. Fra jeg var omkring tre år, har jeg boet på forskellige institutioner først sammen med sin mor og søster siden hen kun med min søster. Min fars sygdom gjorde, at han ikke kunne magte at tage ansvar for os børn.

til hinanden, sådan at jeg nu som den ældste på Sølyst bliver en slags storesøster for nogle af de yngste.

Men livet på institution kan også være turbulent. Især når der kommer mange nye børn på en gang, så kan der godt være behov for at kunne trække sig tilbage og bare være sig selv.

Mange af de andre børn på hjemmet har ikke-dansk baggrund. Det oplever Charlotte som spændende at få et indblik i og viden om deres kultur.

- Jeg vil gerne ud og se verden, og så er det godt at have været tæt på andre kulturer - også madmæssigt er det spændende, når vi ind i mellem får tyrkisk eller bosnisk mad.

Charlotte flytter fra Sølyst 1. april, når hun bliver 18 år, og hun har svært ved at forestille sig, hvordan det bliver, men glæder sig også. Hun skal flytte til Kolind og bo sammen med sin kæreste. Hun tror,

det vil være svært for hende at bo helt alene, fordi hun altid har været vant til, at der var mange andre omkring hende.

- Jeg tror, jeg tit vil komme her på besøg. Jeg vil helt sikkert stadig se flere af de andre børn og pædagogerne, hvor mange har været her flere år, og det har givet en god trykthed.

Charlotte har dog en god kontakt til forældrene, de har det alle fint sammen og holder jul og fødselsdage. Sin far ser hun hver søndag, og sin mor kan hun nemt besøge, for hun bor tæt på hendes skole.

- Jeg kan ikke huske, jeg har boet med min mor og min far. Jeg føler, det her er mit hjem, vi er en familie her, og vi får søskenderoller i forhold

I øjeblikket går Charlotte på Gøglerkolen og vil gerne efter sommer starte på HF eller HG. Drømmen er at arbejde med events for større firmaer.

Hendes forbillede er hendes farmor, der døde sidste år.

- Hun har opdraget mig, lært mig, hvad der er rigtigt, og hvad der forkert. Jeg besøgte hende tit, og når jeg gerne vil rejse, er det også fordi, hun rejste meget.

Et er tryktheden og den hjemlige følelse på Sølyst - noget andet at skabe relationer til mennesker udenfor.

- Jeg er lidt tilbageholdende, når det gælder nye venner og kammerater. Det sidder i mig, at jeg har boet så mange forskellige steder, at jeg føler mig svigtet - og afslutter venskaber, næsten før de er begyndt. Det er jeg blevet meget bevidst om og arbejder med.

Når Charlotte fortæller, hun bor en institution, er der typisk to reaktioner.

Der er dem, der tror, det er som at være fængsel, og vi kun får havregrød at spise. Andre er nysgerrige og skal høre mere om, hvordan det er.

- Jeg plejer at sige, at det er lige så naturligt for mig at bo på

institution som for andre at bo med deres forældre. Nu vil jeg synes, det er underligt at have boet med min mor eller min far.

-Jeg fik hurtigt en følelse af, at det her var mit hjem...

Børnehjemmenes historie i Danmark

Af Henrik Stanek, Stickelbergs Bureau i Aarhus

Til helt op i 70'erne var det hårdt kost at være børnehjemsbarn, viser en artikel fra Børn&Unge.

I 1950'erne gravede børnene på Ormslev Børnehjem ved Århus store marker igennem med spader i efterårets regnvej, og så sent som i 1960'erne skulle børnene på Nærumgaard Børnehjem rive perlegruset i sildeben i den store indkørsel og pille hver en stump perlegrus op af græs-rabatten bagefter.

Nogle siger, det lærte dem at arbejde. Andre følte sig ydmyget.

Det var tilsvarende ydmygende for de mange børn, der blev spist af med flade rugbrødsadder, mens forstanderparret og personalet sad i et rum ved siden af med højt belagt smørrebrød.

Først da psykolog Oskar Plougmand i 1970 blev ansat som tilsynsførende, blev forholdene på børnehjemmene bedre.

Han var den første, der kom på uanmeldt besøg, og han snakkede med børnene og brød mange af de rutiner, børnehjemmene var vant til, f.eks. spiste han sammen med børnene. Det var uhørt.

På et børnehjem fortalte børnene, at de hver onsdag eftermiddag skulle grave i to-tre timer. De voksne forklarede, at børnene skulle øve sig, for det var sådan et arbejde, de kunne forvente at få.

- Det var det syn, de havde på børnene, fortæller Oskar Plougmand.

På alle børnehjem var der krænkelse. Et sted måtte børnene ikke få vand til maden. Et andet sted kunne de ikke få udleveret de lommepenge, de havde krav på, fordi forstanderen var bange for, at de ville bruge pengene på "sådan nogle blade".

På de færreste børnehjem kunne børnene låse døren til toiletet og blev altid overvåget af en medarbejder, når de skulle i bad.

1825

Det første danske børnehjem, Catri-nelyst ved Sorø, oprettes som et forsøg af to lærere. Der bor 24 drenge mellem 6 og 14 år på børnehjemmet, men det bliver nedlagt i 1848, fordi man mener, forsøget er mislykkedes.

1830

Den ene af de to lærere bag Catri-nelyst forlader børnehjemmet og opretter opdragelsesanstalten Bøgildgaard ved Kjellerup mellem Viborg og Silkeborg. Institutionen har haft en ubrudt historie lige siden og er således landets - måske verdens - ældste fungerende børnehjem. I dag hedder stedet Oustruplund.

1905

En ny børnelov opretter værgeråd - de senere børneværn. Retten til at tvangsfjerne børn bliver indført, og der fastlægges regler for afstraffelser og sættes tal på, hvor mange slag med spanskør, ris eller lussinger, der må gives på børnehjem. Samtidig indføres der statstilskud og statskontrol med børnehjemmene.

1937

Et nyt cirkulære fastslår, at fysisk afstraffelse skal ske "med varsomhed og besindighed". Man må give et eller to slag med den flade hånd på kind, uden at øret berøres. Desuden må man give børn under ti år indtil fem slag på sædet med den flade hånd. Drenge mellem 10 og 15 år må få indtil tre slag med et tyndt spanskør på sædet og drenge mellem 15 og 18 år indtil seks slag. Det er forbudt at slå piger med spanskør.

1950'erne

Antallet af børnehjem topper. Over 350 børnehjem giver plads til næsten 10.000 børn.

1953

Det bliver forbudt at slå med spanskør på børne- og ungdomshjem. I folkeskolen bliver spanskørret først forbudt i 1967.

1967

Det bliver forbudt at slå lussinger. Men ét er lov, noget andet virkelighed. En del lærere og forstandere

fortsætter med at slå børn og unge.

1970-77

Psykologen Oskar Plougmand er den første tilsynsførende, der besøger børnehjemmene uanmeldt. Desuden taler han med børnene om, hvordan de bliver behandlet. Det retter op på børnenes forhold.

Brug af spanskør blev forbudt på de danske børnehjem i 1953. I Folkeskolen først i 1967.

Tekst: Lene Kok
Fotos af Sølyst: Aage Lund
Fotos af Charlotte: Lene Kok
Illustration: Steen Djervad
Layout: Øjvind Serup

